

มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา
Course Specification

0116224 ภูมิศาสตร์เมือง
Urban geography

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภูมิศาสตร์
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

สารบัญ

หมวด		หน้า
หมวดที่ 1	ข้อมูลทั่วไป	1
หมวดที่ 2	จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์	2
หมวดที่ 3	ลักษณะและการดำเนินการ	2
หมวดที่ 4	การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต	3
หมวดที่ 5	แผนการสอนและการประเมินผล	4
หมวดที่ 6	ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน	8
หมวดที่ 7	การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา	9

รายละเอียดของรายวิชา

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา (นำข้อมูลมาจาก มคอ.2 ข้อ 3.1.5 คำอธิบายรายวิชา)

0116224 ภูมิศาสตร์เมือง

3(3-0-6)

Urban Geography

ศึกษาที่ตั้งและโครงสร้างของเมือง กระบวนการกลายเป็นเมือง ทฤษฎีและแบบจำลอง ระบบและโครงข่ายการคมนาคม ปัญหาพื้นฐานของเมือง การปรับปรุงและแก้ไขปัญหของเมือง

Study of the location and structure of cities, the process of urbanization, theories and models, transportation systems and networks, basic problems of cities, improvements and solutions to urban problems.

2. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

- ศึกษาทั่วไป
- วิชาเฉพาะ
- วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน (ถ้ามี)
- วิชาเอก
- วิชาเอกบังคับ
- วิชาเอกเลือก
- วิชาโท
- วิชาประสบการณ์เชิงปฏิบัติ (ถ้ามี)

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา อาจารย์นิชาภัทร เพชรแก้ว

อาจารย์ผู้สอนรายวิชา อาจารย์นิชาภัทร เพชรแก้ว

5. ภาคการศึกษา/ ชั้นปีที่เรียน

ภาคเรียนที่ 2/ นิสิตภูมิศาสตร์ชั้นปีที่ 2 และวิชาเอกอื่นๆ

6. สถานที่เรียน

อาคาร 13 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

7. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

5 พฤศจิกายน 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้บัณฑิตเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

- 1.1 ทราบถึงลักษณะของเมืองเกี่ยวกับลำดับศักราช หน้าที่ ลักษณะเศรษฐกิจ-สังคมเมือง การใช้ที่ดินในเมือง
- 1.2 ทราบถึงปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวเมือง และโครงสร้างพื้นฐานภายในเมือง
- 1.3 ทราบถึงทฤษฎี แบบจำลอง หลักการ และแนวความคิดทางการวางผังเมืองและออกแบบชุมชน
- 1.4 สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของเมืองในปัจจุบันอย่างมีเหตุผล โดยใช้องค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์
- 1.5 สามารถประยุกต์องค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์เมืองในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของเมืองได้

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์สภาพและสถานการณ์ของเมืองในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับย่านหรือชุมชน

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/การฝึกงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง
45 ชั่วโมง	0	0	90 ชั่วโมง

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ และช่องทางในการให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

1 จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนิสิต

1. แผนที่การกระจายความรับผิดชอบ

รายวิชา	1. คุณธรรม จริยธรรม		2. ความรู้		3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				5. ทักษะการวิเคราะห์		
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3
0116224 ภูมิศาสตร์เมือง	○		●	○		○		○						

ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม		
○ 1.1 มีคุณธรรมและจริยธรรม โดยเน้นความซื่อสัตย์สุจริต สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน และยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง	กำหนดแนวการปฏิบัติร่วมกันเพื่อส่งเสริมนิสัยในเรื่องความมีวินัย มีความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา ทั้งงานเดี่ยว และงานกลุ่ม	ประเมินจากการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ด้านความรู้		
● 2.1 มีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ชีวิตและสังคม	ให้ค้นคว้าเพิ่มเติม และทำรายงานประเด็นปัญหาเมืองในปัจจุบันและนำแนวความคิดพัฒนาเมืองมาปรับใช้ให้เหมาะสม	งานที่ได้รับมอบหมายและจากรายงานที่นิสิตจัดทำและการนำเสนอรายงานในชั้นเรียน
○ 2.2 มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเองและสังคม		
3. ด้านทักษะทางปัญญา		
○ 3.2 สามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้	เน้นการสอนให้นิสิตสามารถคิดวิเคราะห์ สิ่งที่ได้เรียนมาอธิบายปรากฏการณ์และแก้ปัญหาในพื้นที่ได้จริง	งานที่ได้รับมอบหมายและจากรายงานที่นิสิตจัดทำและการนำเสนอรายงานในชั้นเรียน
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
○ 4.1 เคารพกฎ ระเบียบสังคม และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน และสังคม	มอบหมายงานให้นิสิตค้นคว้า และทำรายงานเดี่ยว และงานกลุ่ม	การนำเสนองานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ		

ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
สื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
	ให้นิสิตศึกษาปรากฏการณ์ในพื้นที่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้แนวคิดและ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และ นำเสนองานปากเปล่า ในรูปแบบ ของ power point	จากการนำเสนอผลการศึกษา ปัญหาเมืองในพื้นที่ที่นิสิตได้รับ มอบหมาย

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	ความสำคัญของภูมิศาสตร์เมือง พัฒนาการของภูมิศาสตร์เมือง คำจำกัดความของเมือง	3	0	กิจกรรม 1.บรรยาย 2.ให้นิสิตแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิธีการศึกษาและ ความสำคัญของ ภูมิศาสตร์เมือง สื่อที่ใช้ power point	อ.ณิชากัทร
2	กำเนิดและพัฒนาการของแหล่งชุมชน เมืองและเมือง เมืองในยุคแรก เมืองในยุคอิมพีเรียล เมืองในยุคกลาง เมืองในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาและยุคบารอก เมืองในยุคอุตสาหกรรม เมืองหลังยุคอุตสาหกรรม	3	0	กิจกรรม 1.บรรยาย 2.ให้นิสิตร่วม อภิปรายจุดเด่นและ ความสำคัญของเมือง ในแต่ละยุค สื่อที่ใช้ power point	อ.ณิชากัทร
3-4	การกลายเป็นเมือง หน้าที่ ขนาด และการกระจายของเมือง	6	0	กิจกรรม 1.บรรยาย	อ.ณิชากัทร

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	ฐานเศรษฐกิจและเขตอิทธิพลของเมือง			2. ให้นิสิตร่วมอภิปรายสาเหตุและผลกระทบของการกลายเป็นเมืองของกรุงเทพมหานคร 3. แบ่งนิสิตเป็นกลุ่ม คำนคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทและหน้าที่ของเมือง สื่อที่ใช้ power point	
5-6	โครงสร้างเมือง (Urban Structure) แนวคิดและการวิเคราะห์ในระดับสากล โซนการใช้ที่ดินภายในเมือง แบบจำลองการใช้ที่ดิน ที่ดินและแบบจำลองมูลค่า การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม	6	0	กิจกรรม 1. บรรยาย 2. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม และรายบุคคล คั่นคว้าและวิเคราะห์ และจำแนกประเภท การใช้ที่ดินภายในเมือง ของพื้นที่เมืองสงขลา และนำเสนองานใน ชั้นเรียน สื่อที่ใช้ power point	อ. ณิชากัทร
7	โครงสร้างพื้นฐานของเมือง ระบบคมนาคม ระบบพลังงาน ระบบการจัดการน้ำ ระบบการสื่อสาร ระบบกำจัดขยะ	3	0	กิจกรรม 1. บรรยาย 2. ให้นิสิตคั่นคว้า และวิเคราะห์ โครงสร้างพื้นฐาน ของเมือง ที่ตั้งและ การจัดวาง โดยใช้ หลักการทาง	

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				ภูมิศาสตร์มา ประยุกต์ใช้ สื่อที่ใช้ Power point	
8	การผังเมือง ลำดับคํ้าของผังเมือง ผังเมืองและโซนสี ประเภทผังเมืองและการบังคับใช้ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	3	0	กิจกรรม 1.บรรยาย 2.ให้นิสิตวิเคราะห์ผัง เมืองและร่วม อภิปรายในชั้นเรียน สื่อที่ใช้ Power point	
9	สอบกลางภาค				
10-11	แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาเมือง - Garden city - Smart city - Compact city - Resilient city - Sustainable city - Eco city - Transit Oriented Development (TOD)	3	3	กิจกรรม 1.บรรยาย 2. ให้นิสิตสุ่มเลือก แนวคิด ทฤษฎีการ พัฒนาเมือง คนละ 1 แนวคิด คั่นคว้าและ สรุปความเกี่ยวกับ แนวคิดและทฤษฎี การพัฒนาเมืองและ นำเสนอในชั้นเรียน สื่อที่ใช้ Power point	อ.ณิชาภัทร
12	ปัญหาเมือง - ปัญหาความยากจน - ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเมือง - ปัญหาการจราจรติดขัด - ปัญหาการเติบโตแบบไร้ทิศทาง (Urban sprawl) - ปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง	3	0	กิจกรรม 1.บรรยาย 2. ให้นิสิตคั่นคว้า และวิเคราะห์ปัญหา เมือง และ ร่ว ม อภิปรายในชั้นเรียน สื่อที่ใช้	อ.ณิชาภัทร

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	- ปัญหาอาชญากรรม - ปัญหาเกาะความร้อนเมือง			Power point	
13-15	การศึกษาปัญหาเมืองที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จังหวัดสงขลา	2	7	กิจกรรม 1.บรรยาย 2.ให้นิสิตแบ่งกลุ่ม เลือกประเด็นปัญหา เมืองในพื้นที่จังหวัด สงขลา และจัดทำ รายงาน โดยนำ แนวคิดและเครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์มา ปรับใช้ได้อย่าง เหมาะสม สื่อที่ใช้ Power point	อ.นิชาภัทร
16	รายงานการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนา เมืองเชื่อมโยงกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เมืองสงขลา	1	2	ให้นิสิตรายงานผล การศึกษาเป็นราย กลุ่ม ตามที่ได้รับ มอบหมาย และส่ง รูปเล่มรายงานซึ่ง เป็นนวัตกรรมทาง สังคมของผู้เรียน	อ.นิชาภัทร
17	สอบปลายภาค				
18					
รวม		33	12		

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน/ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
1	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนในชั้นเรียน และจาก เพื่อนร่วมชั้นเรียน	1-8 และ 10-16	ร้อยละ 5
2	ด้านความรู้	ประเมินจากการสอบ และเล่มรายงานที่เป็น นวัตกรรมทางสังคมของผู้เรียน	9 และ 17- 18	ร้อยละ 50
3	ด้านทักษะทางปัญญา	จากงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดทำรายงาน และ การนำเสนองาน	1-8 และ 10-16	ร้อยละ 20
4	ด้านทักษะความ สัมพันธ์ระหว่าง บุคคล และความ รับผิดชอบ	จากงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดทำรายงาน และ การนำเสนองาน	1-8 และ 10-16	ร้อยละ 5
5	ทักษะการวิเคราะห์ การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	จากงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดทำรายงาน และ การนำเสนองาน	11-16	ร้อยละ 20
รวม				100 %

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. (2527). ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชัชณี วายลี. (2528). ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วรรณโณบล ควรอาจ และผกาภาส ถิ่นพังกา. (2565) . กระบวนการกลายเป็นเมืองในประเทศไทย.

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

ศิริวิไล ธีระโรจนรัตน์. (2567). ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสน่ห์ ญาณสาร. 2551. ภูมิศาสตร์เมือง. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Hall, T. (2006). Urban geography. Routledge.

Pacione, M. (2005). Urban geography: A Global Perspective. Second edition. New

York: Taylor & Francis Group.

Taylor, T.G.1946. Urban Geography. New York: E.P. Dutton.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

บทความวิจัยจากวารสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับเมือง
ข้อมูลจากเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต

นิสิตประเมินอาจารย์ผ่านระบบประเมินของมหาวิทยาลัย online

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

แบบประเมินผลการสอน และข้อเสนอแนะจากนิสิต และคณะกรรมการของสาขาวิชาภูมิศาสตร์

3. การปรับปรุงการสอน

ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ นอกเหนือการบรรยายในชั้นเรียน ให้นิสิตค้นคว้าเพิ่มเติม และการใช้
ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา

การพิจารณารับรองผลการประเมินของรายวิชาจากการทวนสอบของคณะกรรมการของสาขาวิชา
ภูมิศาสตร์

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

ให้นิสิตได้นำความรู้ไปศึกษาในชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้นิสิตได้รับประสบการณ์
ในพื้นที่จริง และการค้นคว้าเพื่อเป็นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต